UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt XXVII. De unione reali immediata fruitiva & ecstatica, quâ purißimæ mentes Christo Domino in Eucharistiæ Sacramento junguntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

Visual Library

mihi quidquam poteris, quem non potes intueri? Quæ verba iteratis vicibus repetit in eadem Hom. & in 2. & 4. super idem Festum.

Huic sententiæ S. Joannis Chrysostomi suprà à nobis expositæ, expressis verbis adstipulantur multi alii SS. Patres & Auctores gravissimi, qui tractantes de admirabili vocatione S. Pauli, solius vocis, quæ de cœlo erupit, mentionẽ faciunt: quorum unus est Theodorus Daphnopatus in encomio S. Pauli apud Metaphrastem, dum sic ait: *Quo modo quidam piscator super altam petram hamum misit in mare, ita etiam noster Dominus sedens tamquam in alta petra cœlorum, tamquam hamum vocẽ illam emittens desuper, & dicens, Saule, Saule, quid me persequeris?* Nec minoris auctoritatis Nicephorus Callistus, qui *lib. 2. Hist. Eccles. cap. 5.* ait, vocem factam S. Paulo fuisse de cœlo delapsam. Cui videtur allusisse S. Augustinus *Serm. 14. de Sanctis*, dum sic inquit: *Voce prostratus de cœlo.* Et infrà: *Membris adhuc positis in terra, caput clamabat de cœlo.* & Serm. 10. de Verbis Apostoli: *De cœlo vocavi, dejeci, & percussi.*

Secunda sententia est S. Gregorii *lib. 19. in Job. cap. 5.* qui tenet, S. Paulum è terra vidisse JESUM Christum in cœlo existentem, his verbis: *Et supernapietas cœlas aperit, sese q; illi JESUS de sublimibus ostendit.* Et infrà: *O Paule, jam JESUM in cœlo conspicis.* Idem quoque repetit S. Doctor *lib. 31. cap. 10 & lib. 33 cap. 32.* Huic quoque sententiæ suffragatur S. Ambrosius super *1. Epist. ad Corinth. 15.* sic inquiens: *Apparuit primo quidem in cœlo.* Hunc sequitur venerabilis Beda super eumdem locum, dum dicit: *Visus est mihi, sed hoc jam de cœlo post tempus ascensionis suæ.* Sic etiam docet S. Adelmannus Episcopus Brixiensis in Epistola de Veritate Corporis & Sanguinis Dominici, quæ habetur *Tom. 3. Bibliothecæ sanctorum Patrum.* Necnon S. Anselmus ibidem: *Visus est mihi de cœlo vocans post ascensionem suam.*

Sanctus autem Doctor Thomas *1. Cor. 9.* vers. *Notandum*, multis probat hanc S. Pauli visionem fuisse imaginariam & spiritualem, nequaquam verò corporalem; eamq; comparat cum ea quam habuit Patriarcha Jacob in aspectu scalæ. Ejusdem quoque sententiæ videtur esse Augustinus *Serm. 14 de Sanctis*, ubi ait: *Cæcus sanè factus est, ut interioris luce fulgeret cor ejus.* Et infrà: *Et in eo tempore quo cetera non videbat, JESUM videbat.* Nam juxta mentem Augustini, si sanctus Paulus non vidit Christum oculis corporis, sed tantùm animæ, visio erat imaginaria.

Hæc sententia posset confirmari ex visionibus, quibus se Christus videndum præbuit sanctis Prophetis & Patribus veteris Legis, qualis fuit visio illa Jacob, & Moysis, & aliorum; quemadmodum meminit sacra Scriptura, dum expressis verbis ait per illas vidisse DEUM, non visione immediata seu corporali, sed spirituali vel imaginaria, ut censet S. Gregorius *lib. 18. Moral. cap. 36.* estque sententia communis multorum sanctorum Patrum. Et si sermo sit de visionibus factis in nova Lege, quid clarius, ac ad nostrum propositum evidentius istis verbis prolatis à S. Stephano Protomartyre inter crepitantes lapidum ictus *Act. 7.* relatis: *Video cœlos apertos, & JESUM stantem à dextris virtutis DEI.* Quam visionem S. Thomas *ubi suprà*, necnon S. Gregorius Nyssenus in *Oratione de S. Stephano*, & fusiùs Abulensis *lib. 4. Reg. cap. 22. q. 16.* & alii graves Auctores de imaginaria intelligendam esse unanimiter concludunt.

Accedit quòd (etiamsi S. Paulus dicat se vidisse JESUM Christum Dominum nostrum) nullâ fortiori ratione militet pro parte visionis corporalis. Ex horum omnium Doctorum testimoniis suprà dictis luce meridiana clariùs elucesceret, neminem asseruisse JESUM Christum in his apparitionibus seu visionibus è cœlesti regione in terram descendisse; qui tamen omnes Doctores & Patres multa apud omnes pollent auctoritate, & præcipuum in Ecclesia DEI obtinent locum. Econtrariò verò non vidi aliquem sanctum Patrem, vel Auctorem alicujus æstimationis, qui affirmativam tueatur, nisi forte Doctorem Angelicum *in 3. p. sua Summa*, qui tamen *super 1. Epist. ad Corinth. cap. 9.* negativam partem affirmativæ præfert, & in favorem nostræ sententiæ (ut suprà notavimus) omnino inclinat.

CAPUT XXVII.

De unione reali immediata fruitiva & extatica, quâ purissimæ mentes Christo Domino in Eucharistiæ Sacramento junguntur.

ALTERA in hac ipsa mentis nostræ cum Christo Domino unione restat explicanda quæstio, quæ tam prioris quàm hujus ævi Theologos valdè torquet, An scilicet præter unionem, qua per affectum charitatis unum dicimur esse cum Christo in hoc Sacramento, sit constituenda alia specialis unio, quæ sit realis, substantialis, aut naturalis, vel animæ nostræ cum ipso Christo, vel saltem nostræ carnis cum ejus carne. Quæ difficultas duo præcipuè continet examinanda. Alterum spectans ad unionem animæ realem cum Christo; alterum verò ad unionem corporis suscipientis Sacramentum cum carne ipsius Christi. Duplex hujus quæst. sensus.

In priori sensu illud in primis certum videtur, regulariter non dari, etiam in his, qui dignè accedunt ad hoc divinissimum Sacramentum, ullam unionem realem, præter eam, qua ipsi Christo animæ eorum per charitatis affectum, virtute hujus Sacramenti peculiari unione conjunguntur. In hoc sensu locuti sunt aliqui Patres. In primis Cyprianus in *Serm. de Cœna* Domini, *Fidei nostræ*, inquit, *infirmitas docetur visibilibus Sacramentis inesse vitæ æternæ effectum, & non tam corporali quàm spirituali transitione Christo nos uniri.* Et infrà: *Non quòd usque ad substantialitatem Christi, sed usque ad societatem germanissimam ejus hac unitas pervenisset.* Et paulò pòst: *Nostra & ipsius conjunctio nec misceat personas, nec unis substantias, sed affectus consociat, & confœderat voluntatem.* S. Damascenus *lib. 4. de Fide, cap. 14.* loquens de hoc Sacramento, *Ex voluntate quippe*, ait, *conjunctio hæc existit, non autem citra animi nostri existentiam.* Hæc Damascenus. Legend. *director. mystic.* nost. Antonii *Tractat. 4. disput. 5. sect. 1.* & *Tract. 3. part. 3. Theolog. myst.* nost. Philip. *disc. 2. art. 1.* & seq.

Deinde ratione ipsa constare videtur: quia regulariter etiam dignè venerabile hoc Sacramentum suscipientes, non sentiunt animæ suæ cum Christo aliam unionem realem, præter eam quæ fide per affectum amantis ad amatum stabilitur: quia nulla unio realis inter nostrum spiritum & ipsum Christum intelligi potest, nisi ea, quæ fit per affectum charitatis & amoris.

Unde quamplurimi ex Theologis antiquis in ea fuerunt sententia, ut existimarent, esse impossibile unionis aliud genus inter nostram animam & Chri-

Duplex datur unio in dignè recipientibus SS. Eucharistiæ Sacramentum.

& Christum in venerabili Eucharistiæ Sacramento existentem, præter illud quod ad affectus conjunctionem spectat. Quæ quidem sententia mihi semper visa est improbabilis: nam præter illam unionem, quæ in affectu consistit, alia quædem cum Christo mirabilis & divinissima unio contingere potest, & aliquando solet, de qua infrà: & ideò dixi, *regulariter* non contingere dignè suscipientibus aliam unionem, præter eam quæ fit per charitatis affectum; quia hæc est communis omnibus dignè ad hoc Sacramentum accedentibus.

Utraque exponitur; quarum postrema paucissimis conceditur.

Alia verò, quæ non est solùm per affectum, sed etiam per effectum, ac realem conjunctionem cum Christo, aliquando (rarissimè tamen) purissimis mentibus contingit. De qua antequam plenius disseramus, operæpretium erit animadvertere discrimen inter unionem affectus charitatis cum Christo, & eam quæ est etiam affectus charitatis cum ipso DEO; quia hæc habet pro obiecto Divinitatem ipsam, cum qua, charitate media, anima tenacissimè conglutinatur: illa verò quæ per affectum est, cum ipso Christo in hoc Sacramento verè & realiter existente, intimè per amorem conjungitur. Altera unit spiritum nostrum cum DEO, secundùm illud: *Qui adhæret DEO, unus spiritus sit cum eo.* Altera vero cum spiritu ipsius Christi, secundùm illud Joan. 6. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. Et qui manducat me, & ipse vivet propter me.* Hæc autem unio propriè consistit in affectu.

In quo conveniant, & in quo differant una ab altera.

Conveniunt verò inter se hæc Unionum genera in eo, quòd sicut unio cum DEO per amorem in justis solo charitatis affectu ut plurimùm perficitur (licet aliquando amoris incendium eò perveniat, ut ad Unionem realem immediatam & fruitivam cum DEO feliciter divina præventus gratia pertingat, ut latiùs ex Scripturis & Patrum sententiis in superioribus docuimus) ita etiam unio, quæ in Eucharistiæ Sacramento nos Christo conjungit, frequenter fit tantùm in affectu, licet aliquando in effectu & reali connexione defæcatæ mentes ipsi Christo immediata & reali conjunctione feliciter copulentur.

Præterea, quemadmodum ea unio, quæ est tantùm per affectum charitatis cum DEO, etiamsi DEUS sit intimè præsens per suam essentiam omnibus justis, non dicitur realis, nec naturalis unio: quia DEI præsentia non percipitur neque gustatur, sed tantùm per fidem edocemur, DEUM esse ratione suæ immensitatis in omnibus rebus intimè præsentem, ac per gratiam inhabitare in cordibus justorum; stat tamen post parietem nostrum ita absconditus, ut vix nisi per effectus gratiæ cognoscatur. Ita in venerabili Eucharistiæ Sacramento, quamvis Christus realiter mediis speciebus sit intimè præsens corpori & animæ dignè eum suscipientium, non tamen potest hæc dici unio realis nostri spiritus cum ipso Christo, quia ejus præsentia non gustatur, neque experimentaliter percipitur ab omnibus, qui ad illum dignè accedunt; quare tantùm est unio & conjunctio per affectum.

Unio per effectum accuratius explicatur.

Præter hanc verò unionem affectus, dari existimo aliam realem & ineffabilem cum ipso Christo in hoc divino Sacramento, quæ defæcatis tantùm mentibus, ac Christum ipsum ardentissimè desiderantibus evenire solet. Hæc autem felicissima unio nihil aliud est, quàm ipsius Christi præsentiæ in hoc Sacramento latentis intima manifestatio, non tam per visionem aut revelationem, quàm per amplexus dulcissimos, quibus animam ita ineffabiliter ac suavissimè adstringit, ut ipsa ejus realem præsentiam, oscula & amplexus certissimè percipiat. Erit igitur (si propriè loquamur) vitalis sensus & gustus ipsius Christi in Sacramento existentis, per quem sensum sive divinissimum contactum ejus præsentia realiter percipitur, ejus bonitas & ineffabilis dulcedo in suo fonte gustatur. Et hæc est vera unio & notitia experimentalis ipsius Christi non per affectum tantùm, sed per arcanum contactum, ac unionem immediatam & realem animæ nostræ cum Christo.

Quare sicut unionem fruitivam & ecstaticam animæ cum DEO esse diximus ex parte DEI illapsum & manifestationem quamdam, quo DEUS animæ nostræ illabitur, se intimè conjungens cum intellectu in ratione summæ lucis; cum voluntate, in ratione summi boni & summi delectabilis; qui illapsus appellatur deosculatio, sive amplexus DEI, aut ostensio faciei suæ sub ratione omnis bonitatis: ex parte verò animæ esse perceptionem experimentalem omnium sensuum internorum istius summi objecti, nempe DEI, ad quam unionem experimentalem (ut fusiùs suprà) sequitur transformatio sive liquefactio animæ; ad liquefactionem, ecstasis sive defectio; ad defectionem verò, absorptio, &c.

Ita unio ista realis Christi in venerabili Sacramento, quæ purissimis & Seraphicis mentibus eum suscipientibus contingere aliquando solet, si ex parte Christi consideretur, nihil aliud est quàm illapsus sive manifestatio ipsius Christi existentis occultè in hoc Sacramento, ostendentis se mentibus purgatissimis sub ratione summæ lucis & summi boni, ac contactu quodam divinissimo ac ineffabili, non solùm ad carnem, sed ad spiritum pertingentis; qui contactus nihil aliud est, quàm dulcissimus amplexus & deosculatio Christi, quo sponsæ sibi dilectæ osculum dulcissimum concupiscenti largitur. Ex parte verò animæ, est mutua ac reciproca unio, sive amplexus, ad quam consequitur experimentalis & dulcissima perceptio ipsius Christi, per quam spiritualis dulcedo in ipso DEO possidetur.

Hæc est illa felicissima unio realis & immediata, qua animæ ab omni labe purgatæ Christo Domino Servatori nostro in Eucharistiæ Sacramento existenti, suavissimo & arcano vinculo conjunguntur. Præter unionem igitur charitatis & fidei, qua omnes Christum dignè suscipientes ipsi junguntur, adesse etiam aliquando, quamvis ratò, purissimis mentibus unionem aliam altiorem, qua Eucharistiæ Sacramentum suscipientes ipsi Christo ita uniri & misceri, ut cum illo unione reali & vera unum efficiantur, non obscurè tam ex Scriptura, quàm ex veteribus Patribus probari potest.

In primis Joannis 14. *In illo die vos cognoscetis, quia ego sum in Patre meo, & vos in me, & ego in vobis.* Quæ verba non solùm de adventu Spiritus sancti sunt interpretanda, ut superiùs exposuimus; sed & de Christi Domini adventu per Eucharistiæ sanctæ sumptionem intelligi proprissimè possunt; quasi dicat: In illa die, quando ego venero ad vos sub speciebus panis velatus, cognoscetis tria hæc; nempe, me esse in Patre meo, id est, me esse DEI Filium DEUM verum, ejusdem cum Patre substantiæ.

Rursus cognoscetis vos esse in me, id est, percipie-

pietis ſpiritum veſtrum & carnem veſtram meæ carni ac Divinitati intimè eſſe unitam.

Ac demum experiemini, quòd ego etiam ſim in vobis, id eſt, vobis omnino per interiorem amplexum unitus, ita ut verè poſſit dici, quòd vos, qui manducatis meam carnem, & bibitis meum ſanguinem, in me maneatis, & ego in vobis, quod commune eſt omnibus digne ad me accedentibus; ſed & ulteriùs in illo die cognoſcetis, quòd ego, qui à Patre proceſſi, maneo in vobis, & vos in me: quæ quidem cognitio, quæ puriotibus animabus contingit, nihil aliud eſt quàm cognitio experimentalis, & perceptio Chriſti realiter uniti cum ipſis: de qua unione, ut *alibi* dixi, intelligenda ſunt illa verba: *Rogo Pater, ut unum ſint, ſicut ego & tu unum ſumus.*

Hæc quidem interpretatio manifeſtè colligitur ex ſequentibus verbis, *Qui habet mandata mea, & ſervat ea, hic eſt, qui diligit me, & Pater meus diliget eum, & ego diligam eum, & manifeſtabo ei meipſum.* Non ſolùm, inquit, Pater diliget mandata mea obſervantes, ſed & ego etiam, non ut DEUS tantùm, ſic enim una & eadem dilectione cum Patre diligo; ſed ut homo etiam mea charitate, quam ut homo habeo, eos diligam, non tantùm continuando amorem, ſed novis ſemper cumulando beneficiis, quibus multifariam & continuò meos afficio amicos, inter quæ præcipuum illud eſt, quòd & manifeſtabo eis meipſum. Quæ quidem promiſſio cùm non ſolùm de Diſcipulis, ſed etiam de omnibus perfectè Chriſtum diligentibus intelligatur, non video de alia manifeſtatione locum hunc interpretari poſſe, quàm de ea, qua Chriſtus ineffabiliter in hoc Sacramento aliquando ſanctiſſimis animabus per divinum illapſum ſe manifeſtat, ac percipiendum per unitivum amplexum ſe præbet.

Confirmantur prædicta SS. Patrum aſſertis.

Ex Patribus S. Hilarius *lib. 8. de Trinit.* hanc unionem animæ cum Chriſto *naturalem* appellat, quia realiter caro & ſanguis Chriſti cum ſuſcipiente unitur & conjungitur, ita ut cum ipſo in ſuſceptione iſtius Sacramenti non ſolùm conſenſa charitateque, ſed re etiam vera unum ſimus cum ipſo.

S. Cyrillus *lib. 10 in Joan. cap. 13.* multa in hujus ſententiæ confirmationem adducit, cujus tantùm aliquot verba recitabo, omiſſis multis aliis ad rem hanc pertinentibus. *Qui manducat*, inquit, *meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in eo. Unde conſiderandum eſt, non habitudine ſolùm, quæ per charitatem intelligitur, Chriſtum in nobis eſſe, verùm & participatione naturali: nam quemadmodum, ſi quis igne liquefactam ceram alij ceræ ſimiliter liquefactæ ita miſcuerit, ut unum quid ex utriuſque factum videatur; ſic communicatione Corporis & Sanguinis Chriſti ipſe in nobis eſt, & nos in ipſo.* Vide qualem unionem ob permanentiam noſtram in Chriſto & Chriſti in nobis exponat.

S. Joannes Chryſoſtomus *Homil. 45.* in Joan. *Ut autem non ſolùm per dilectionem, ſed etiam re ipſa in illam carnem convertamur, per cibum id efficitur, quem nobis largitus eſt: cùm enim ſuum in nos amorem indicare vellet, per corpus ſuum ſe nobis commiſcuit, & in unum nobiſcum redegit, hoc enim amantium maximè eſt.*

Simile eſt quod S. Ambroſius *Serm. 90.* de ſancta Agnete refert dixiſſe eam, cùm jam moritura Chriſti Corpus accepiſſet. *Nunc*, inquit, *Corpus Domini mei corpori meo aſſociatum eſt, & Sanguis illius ornavit genas meas.*

S. Gregorius Nyſſenus *Homil. 8.* in Eccleſiaſtem: *Propterea nobis ſeipſum comedendum proponit is qui ſemper eſt, ut cùm ipſum in nobis ipſis acceperimus, illud ſiamus quod ille eſt.*

Hæc & ſimilia alia apud antiquos Patres paſſim repetita invenies, quibus unionem realem & naturalem, non ſolùm quæ per affectum charitatis fit, ſed & eam, quæ reali & conſummata unione non ſolùm affectu, ſed effectu perficitur, manifeſtè docent. Quorum quidem ſententia licet difficilis & falſa videatur, ſi ad omnes dignè Chriſtum in Euchariſtia ſumentes referatur (conſtat enim non omnes percipere hanc realem cum Chriſto unionem ſive manifeſtationem.) Veriſſima verò apparet, ſi tantùm ad eos, qui defæcatis mentibus angelicâ puritate præſtantes Chriſtum in venerabili hoc Sacramento abſconditum recipiunt, quibus Chriſtus ipſe manifeſtatur; eisque ineffabili modo unitus ab ipſis ſuaviſſimè percipitur & deguſtatur, ut *ſequenti capite* latiùs exponemus.

De quibus hæc ſint intelligenda.

CAPUT XXVIII.

Plurimis Patrum teſtimoniis hæc divina animæ cum Chriſto in venerabili Euchariſtiæ Sacramento Unio confirmatur.

Non deſunt etiam quamplurima aliorum ſanctorum Patrum teſtimonia, qui plenius ac clariùs hanc realem animæ cum Chriſto unionem explicarunt.

De hac unione expreſsè loquitur S. Thomas *Opuſc. 60. Grad. 7. & 8. amoris divini*, dum ita inquit: *Cùm ſenſeris tactu, qui cognoſcit de proximo, & in conjunctione maximâ, labia illa JESU, labia illa diſtillantia myrrham primam, vel non myrrham, ſed melli ſtillam primam, polluta olim animæ tuæ labia non abominari, ſed mirabiliter ipſis imprimi, ineffabiliter oſculari quaſi oblita innexionis, Exploratores eſtis; oblita comminationis, Per ſalutem Pharaonis non exibitis. Deinde & quaſi oblita juſſionis, non judicem, vel magnum pratendere metuendum, ſed ſponſum amantem teneriter & teneriter reamandum. Poſt quæ*, inquit, *auſi ſunt loqui ad eum, ſic audet illa, quæ loquitur: Oſculetur me oſculo oris ſui.* Hæc D. Thomas: Quibus verbis alludit ad Hiſtoriam Joſeph *Gen. 55.* Quando poſt minas & terrores fratribus ſe manifeſtans, eos ſuaviſſimè eſt amplexatus.

Et *infrà* idem D. Thomas: *In præcedentibus ergo gradibus anima amat & amatur, quærit & quæritur, vocat & vocatur: in hoc autem gradu, quodam miro & indiſimili modo rapit & rapitur, tenet & tenetur, ſtringit & ſtringitur, & una ami per amoris copulam ſociatur.*

Dionyſ. *Amor eſt copula amantis cum amato.* Et poſt pauca: *Nec talis copula hæc, ſed omnem artem & facultatem tranſcendens, copulat animam DEO, creaturam Creatori, finitum infinito, ſemper congruè, ſemper verè, ſemper benè. Hoc igitur eſt adſtringere.*

S. Macarius *Homil. 4.* præclarè de hac reali & arcana cum Chriſto in Sacramento unione diſſeruit, dicens: *Permiſcetur & apprehendit ſanctas animas ſibi pergratas atque fideles, ſitque ſpiritus unus cum illis, ut Paulus eloquitur; atque, ut ita dicam, animas vadit in animam, & ſubſtantia in ſubſtantiam, quò poſſit anima in novitate vivere, vitamque immor-*